

IZLOŽBA STO GODINA HRVATSKE SCENOGRAFIJE I KOSTIMOGRFIJE, SJEČANJ 2010.

I bez geste ili glasa

Obljetnice treba ljubiti. Ne nužno, zapravo nikada, samo zbog njih samih, nego zato što su one ponekad jedini način da se pogled podigne s uobičajenog, i da sam postane neobičan. Godišnjice smrti i rođenja, godišnjice osnivanja i podizanja, služe tomu da se današnjica prisjeti nevidljivoga, zametnuta u prošlosti, ili pak da vidi nešto što još, u temeljno nepromijenjenu obliku, jest ovdje, ali je toliko dugo da su svi na to gotovo zaboravili.

Kazališna kostimografija i scenografija nije prisutna na pozornici da bi bila zaboravljena, nego baš naprotiv, da bi izvedbi dodala ponekad namjerno neprimjetnu, ponekad suprotstavljenu, nefunkcionalnu, ali uvijek potrebnu likovnu dimenziju, segment bez kojega glazbeno-scenske discipline ne bi bile to što jesu. Čak i kad se namjerno ogoljuje, kako to čini ne samo suvremenost. Jer prazan prostor, kao i traperice, nije znak izostanka scenografske i kostimografske misli, ili potrebe za njom, nego upravo suprotno, intenziviranje te misli do posljedica koje nipošto nisu samo tek efemerni ornament nego neizostavni gradbeni element kazališne estetike. Kostim uvijek jest kostim, čak i ako je izvođač gol, kao što je i pozornica uvijek scenografski opremljena, čak i kad je na njoj tek stolac, ili ni on.

Ova apologija strukama koje su uvijek nažalost smatrane sekundarnim u spektakularnosti ili antispektakularnosti scenskog djela ne dolazi sama od sebe, iako su na domaćim pozornicama i danas nerijetko scenografski i kostimografski poslovi obavljani kvalitetnije i profesionalnije od ostalih. Povod joj je izložba

Sto godina hrvatske scenografije i kostimografije, koju su na različitim zagrebačkim lokacijama, ali prvenstveno u prstenu Doma Hrvatskog društva

Skice i fotografije s izložbe

likovnih umjetnika, organizirao ULUPUH, ili Hrvatska udruga likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti.

U suradnji sa zagrebačkim HNK, ali i nizom muzejskih, arhivskih, kazališnih i znanstvenih institucija, struka je, putem strukovne udruge, podigla svojevrstan spomenik samoj sebi u povodu stogodišnjice institucionalizacije. Čini se paradoksalnim, ali nije, jer je 1909. u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu trajno angažiran slikar Branimir Šenoa, pa je to bio povod da Ivana Bakal, kostimografkinja na čelu ULUPUH-a, paradoksalno medijski manje vidljiv segment kazališta istakne u prvi plan, iako većinom u galerijskom, a ne kazališnom prostoru. No

kostimografija i scenografija upravo i jesu križište likovnog i scenskog, umjetnički artefakt u svakom pogledu, onom posjetitelja galerije ili kazališnog zaljubljenika iz zamračena gledališta.

Iako jest sramota što je nedavno intendant jednog od hrvatskih narodnih kazališta, ali ne onog središnjeg, zagrebačkog, gotovo s ponosom potvrdio da je na mjesto dramaturga zaposlio krojača, to nije sramota za krojača, ni za dramaturga, nego isključivo za intendanta

sama, točnije za ono što ga u takozvanoj sistematizaciji radnih mjesta vodi. Krojač možda i ne mora biti kazališni šnajder, ali kazališna kuća zaslužuje svoje struke, pogotovo ako joj naziv tako gordo zvuči pri spomenu i države i naroda.

Zato izložbu u Domu HDLU-a treba zapamtiti kao još jedno mjesto potvrde kvalitete onih koji kazalištu daju likovnost i prostornost, ambijent neokrnjen glazbom, riječju ili pokretom već samim bivanjem. Kostim možda tek kad je u njega odjevena gesta postaje funkcionalan, scenografija možda tek u višim registrima glasa daje odjek, ali i bez njih trud onih čiji rad nije ništa manje kreativan od ostataka autorskog tima predstava, u većini ostaje – umjetničkim djelom. S obzirom na bogatstvo koje skrivaju privatni i javni arhivi, i mnoštvo imena koja su činila i danas čine *Sto godina hrvatske scenografije i kostimografije*, ova izložba ne smije ostati bez ukoričena nastavka, monografije o kojoj će se tek pisati. Čak i ako je takozvana okrugla obljetnička godina prošla.

IGOR RUŽIĆ